

Україна і Парламентська асамблея Ради Європи

9 квітня 2014 р. ухвалено Резолюцію Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) 1988 (2014) «Останні події в Україні: виклики функціонуванню демократичних інститутів», в якій Асамблея підтвердила повну легітимність нової влади в Україні і законність її рішень, крім того у Резолюції рішуче засуджуються дії РФ, спрямовані на порушення суверенітету і територіальної цілісності України. Цією Резолюцією підтверджується позиція ПАРЄ щодо незаконності т. зв. референдуму, проведеного 16 березня 2014 р. в Криму і м. Севастополь, та зазначається, що результати такого «референдуму» та незаконна анексія Криму Росією не визнаються Радою Європи.

10 квітня 2014 р. ПАРЄ ухвалила Резолюцію 1990 (2014) «Перегляд по суті попередньо затверджених повноважень російської делегації», якою делегація РФ була позбавлена: права голосу у Асамблеї, права бути представленою в керівних органах ПАРЄ, права брати участь у місіях ПАРЄ зі спостереження за виборами. Підставою для оскарження повноважень делегації РФ стали анексія Криму, подальша погроза силою, втручання у внутрішні справи України. Асамблея залишила за собою право припинити повноваження делегації РФ, якщо остання не піде на деескалацію ситуації та не скасує анексію Криму до січня 2015 року.

27 січня 2015 р. ухвалено Резолюцію ПАРЄ 2028 (2015) «Гуманітарне становище українських біженців та переміщених осіб». Асамблея відзначила, що лише політичне рішення на основі дотримання територіальної цілісності, незалежності та суверенітету України може виправити гуманітарну ситуацію. ПАРЄ разом з рекомендаціями, спрямованими на забезпечення прав та потреб осіб, які були змушені покинути свої оселі внаслідок незаконної анексії Криму та дій підтримуваних РФ терористичних угруповань на території Донецької та Луганської областей, закликала до виконання Мінських домовленостей всіма їх сторонами, зокрема і російською федерацією, а також закликала Росію зупинити дестабілізацію ситуації в Україні та військову допомогу незаконним збройним формуванням. У Резолюції також містився заклик до негайного звільнення громадян України, які незаконно утримуються на території РФ.

28 січня 2015 р. ухвалено Резолюцію ПАРЄ 2034 (2015) «Оскарження незатверджених повноважень делегації російської федерації у Парламентській асамблеї Ради Європи по суті», якою ПАРЄ продовжила дію санкцій щодо російської федерації, накладених у квітні 2014 р., додавши до списку низку нових обмежень: делегація РФ позбавлена права голосу в Асамблеї, права бути представленою в керівних органах ПАРЄ, представляти Асамблею в інших органах РЄ та інших організаціях, брати участь у місіях ПАРЄ зі спостереження за виборами, а також члени російської делегації у ПАРЄ не можуть бути призначені доповідачами.

24 червня 2015 р. ухвалено Резолюцію ПАРЄ 2063 (2015) «Розгляд скасування раніше затверджених повноважень делегації російської федерації» (відповідно пункту 16 Резолюції 2034 (2015)). ПАРЄ визнала присутність російських військ на території України, констатувала вирішальну роль Росії у підтримці, зокрема озброєнні незаконних військових формувань. Асамблея закликала російську владу, зокрема: повною мірою впроваджувати Мінські угоди і пакет заходів щодо імплементації цієї угоди, в якій вона є стороною, і використовувати свій вплив на нелегальні військові проросійські угруповання, щоб вони зробили те ж саме; негайно скасувати рішення про незаконну анексію Криму; вивести всі війська з української території; звільнити всіх полонених, зокрема, цивільних осіб, включаючи полонених, що утримуються в російській федерації.

25 червня 2015 р. ухвалено Резолюцію ПАРЄ 2067 (2015) та Рекомендацію 2076 (2015) «Особі, зниклі безвісти під час конфлікту в Україні», в яких констатується факт російської агресії проти України як передумови виникнення проблеми зниклих осіб.

Асамблея закликала владу РФ, зокрема, звільнити всіх ув'язнених, незаконно захоплених на території України, надати сім'ям інформацію про долю і місцезнаходження їхніх зниклих безвісти родичів, негайно надати доступ до території окупованого Криму міжнародним моніторинговим місіям з прав людини та провести ефективне розслідування та судові переслідування осіб, винних у випадках викрадення, насильницьких зникнень, тортур і політично мотивованих вбивств українських активістів та членів кримськотатарської громади.

21 квітня 2016 р. ПАРЄ ухвалила Резолюцію 2112 (2016) та Рекомендацію 2090 (2016) «Стурбованість гуманітарною ситуацією стосовно осіб, полонених під час війни в Україні». У Резолюції висловлюється глибоке занепокоєння ПАРЄ щодо долі сотень громадян України, викрадених чи захоплених в полон внаслідок спроби анексії російською федерацією Автономної Республіки Крим та російської військової агресії на Донбасі, а також щодо повідомлень про тортури і нелюдське поводження з полоненими, акти насильства і вбивства, вчинені проросійськими бойовиками на Донеччині і Луганщині та російською окупаційною владою в Криму; констатується факт застосування російського законодавства про боротьбу з екстремізмом, сепаратизмом і тероризмом з метою переслідування та ув'язнення українських і кримськотатарських активістів на підставі сфабрикованих звинувачень. Цією Резолюцією Парламентська асамблея відреагувала також на серйозні порушення прав людини в окупованому росією Криму, зокрема, на спроби окупантів знищити представницький орган кримськотатарського народу – Меджліс. ПАРЄ засудила заборону Меджлісу як екстремістської організації, оскільки це суперечить міжнародним демократичним стандартам і демонструє систематичне порушення прав кримських татар.

12 жовтня 2016 р. ухвалено Резолюцію ПАРЄ 2132 (2016) «Політичні наслідки російської агресії в Україні», в якій Асамблея засуджує незаконні вибори в Думу, проведені 18 вересня в окупованому Криму, і вважає їх результати недійсними. Включення суверенної території України до складу федеральних виборчих округів росії і створення чотирьох одномандатних округів є прямими порушеннями міжнародного права і ставлять під сумнів легітимність Парламенту росії – вказується у тексті Резолюції. Асамблея знову закликає владу росії припинити незаконну анексію Криму і дозволити Україні повернути контроль над півостровом.

12 жовтня 2016 р. ПАРЄ також ухвалила Резолюцію 2133 (2016) «Засоби правового захисту у випадках порушень прав людини на українських територіях, непідконтрольних українській владі». Резолюція ПАРЄ 2133 (2016) - перший міжнародний документ, який визнав російську федерацію стороною конфлікту та застосував для цього термін «ефективний контроль». У документі чітко визначено, що «...анексія Криму російською федерацією та військова інтервенція російських збройних сил на сході України є порушенням міжнародного права та принципів, які відстоює Рада Європи». Відзначається, що і в Криму, і в зоні конфлікту на Донбасі, мали місце і досі мають місце серйозні порушення прав людини. Відповідно до міжнародного права російська федерація, яка де факто здійснює контроль над цими територіями, несе відповідальність за захист їхнього населення. Росія, таким чином, повинна гарантувати дотримання прав людини всім жителям Криму та «ДНР» і «ЛНР». У Резолюції також міститься заклик до російської влади скасувати рішення Верховного суду рф, яке визначає незаконним Меджліс, дозволити кримськотатарському народу обирати свої автономні інститути, а також гарантувати необмежений доступ представникам міжнародних організацій та консульських служб України до засуджених осіб, які були переміщені з територій, що тимчасово вилучені з під контролю України, до пенітенціарних закладів, розташованих на території рф.

25 січня 2017 р. ухвалено Резолюцію ПАРЄ 2145 (2017) «Функціонування демократичних інститутів в Україні». Парламентська асамблея вітає амбітні програми реформ в українській владі, що спрямовані на задоволення потреб українського населення.

Вона визнає, що ці реформи проводяться в складних умовах з огляду на російську агресію на сході України та незаконну анексію Криму. Визнаючи взаємозв'язок між Мінським процесом і низкою реформ, Асамблея підкреслює, що відсутність прогресу в реалізації Мінських домовленостей не повинна використовуватися як привід для відмови від підтримки темпів або зобов'язань, здійснення реформ, які необхідні для зміцнення демократії в країні. Таким чином, Резолюція ПАРЄ 2145 (2017) засвідчила незмінну підтримку Асамблеєю нашої держави та позитивну оцінку нею процесу реалізації в Україні амбітної програми реформ.

23 січня 2018 р. ухвалено Резолюцію 2198 (2018) та Рекомендацію 2119 (2018) «Гуманітарні наслідки війни в Україні». В Резолюції ПАРЄ привертає увагу до надзвичайно складної гуманітарної ситуації в Україні, де понад 4 мільйони осіб потребують гуманітарної допомоги у зв'язку із війною, яку продовжує вести росія проти України в окремих регіонах

Донецької та Луганської областей, а також внаслідок окупації та спроби анексії Криму. Резолюція, зокрема, рішуче засуджує російську політику, спрямовану на зміну демографічного складу населення незаконно анексованого Криму. У цьому контексті надзвичайно важливим з точки зору міжнародного права є положення, в якому Асамблея наголошує, що політика росії становить порушення Статті 49 Женевської конвенції (IV) про заборону здійснювати примусове індивідуальне чи масове переселення або депортацію осіб, що перебувають під захистом, з окупованої території на територію окупаційної держави або на територію будь-якої іншої держави, незалежно від того, окупована вона чи ні. Резолюція закликає серед іншого російську владу дотримуватися її зобов'язань, що випливають з відповідних положень міжнародного права як держави-окупанта, та забезпечувати дотримання прав людини та безпеки всіх осіб, що проживають в окупованому Криму. Міститься також заклики скасувати заборону щодо Меджлісу кримських татар, відповідно до заперечень Міжнародного Суду у своїх тимчасових заходах у справі «Україна проти росії» (від 19 квітня 2017 р.), а також заборону на в'їзд його керівників, оскільки Меджліс є законним органом, що представляє кримськотатарську спільноту. Крім того, в Резолюції Асамблея вчергове закликала російську владу «повністю виконати всі вимоги, що містяться у Резолюціях Асамблеї 2132 (2016) та 2133 (2016), щоб зупинити військову агресію проти України та відновити територіальну цілісність», та «Резолюціях 1990 (2014), 2034 (2015) та 2063 (2015), щоб забезпечити права меншин у Криму».

28 червня 2018 р. ухвалено Резолюцію 2231 (2018) «Українські громадяни, утримувані російською федерацією як політичні в'язні». У документі Асамблея висловила стурбованість повідомленнями про те, що щонайменше 70 українських громадян, - які за загальним визначенням вважаються політичними в'язнями, включаючи визначення Європейського Парламенту у його Резолюції від 14 червня 2018 р., - продовжують утримуватися в Криму чи російській федерації з політичних мотивів або, загалом, на підставі неправдивих звинувачень.

24 січня 2019 р. ПАРЄ ухвалила Резолюцію 2259 (2019) «Ескалація напруженості довкола Азовського моря і Керченської протоки та загрози європейській безпеці». Головні вимоги Резолюції: негайне звільнення російською федерацією українських військових моряків; використання міжнародних юридичних та дипломатичних можливостей для розв'язання та деескалації конфлікту; забезпечення свободи проходу через Азовське море і Керченську протоку відповідно до Договору між Україною та РФ про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки від 2003 р. та інших взаємно узгоджених процедур. Ухвалений документ є значним кроком уперед в оцінці європейським політикумом агресії росії проти України, оскільки у тексті вперше є посилення на Женевські конвенції, що де-факто включає статус - «військовополонені».

24 червня 2019 р. ПАРЄ ухвалила Резолюцію 2287 (2019) «Посилення процесу прийняття рішень Парламентською асамблеєю щодо повноважень та голосування» (повернення РФ до ПАРЄ).

Резолюція містить критично неприйнятні для української сторони положення, а саме: - п. 7 дозволяє, як виключення, «відступити» від вимог Статуту РЄ та Правил процедури ПАРЄ і дозволити «державам, що наразі не представлені делегаціями в Асамблеї» (фактично лише РФ) подати на затвердження повноваження на червневій частині сесії 2019 року (до цього Правила процедури передбачали подання делегаціями повноважень на затвердження на початку кожної звичайної річної сесії, тобто у січні); - п. 10, зберігаючи саму можливість оскаржувати повноваження національних делегацій, виводить з-під дії процедури оскарження ключових прав – «право членів голосувати, виступати та бути представленими в Асамблеї та її органах». Таким чином, Резолюція 2287 (2019) суттєво ослаблює санкційний механізм ПАРЄ. Фактично Резолюція цілком задовольняє ультимативні вимоги російської федерації. Створені умови для відновлення повноправної діяльності російських парламентаріїв в ПАРЄ.

28 червня 2019 р. ПАРЄ ухвалила Резолюцію 2292 (2019) «Оскарження за субстантивними підставами ще нератифікованих повноважень парламентської делегації російської федерації», якою підтвердила повноваження російської делегації в ПАРЄ. Асамблея фактично знехтувала всіма субстантивними аргументами для оскарження повноважень російської делегації і відхилила усі запропоновані делегаціями України, Латвії, Литви, Естонії,

Польщі, Грузії та Великої Британії доповнення до проекту Резолюції, якими пропонувалося зберегти ті мінімальні на сьогодні санкції, що залишилися після ухвалення Асамблеєю 25 червня Резолюції 2287 (2019) «Посилення процесу прийняття рішень Парламентською асамблеєю щодо повноважень та голосування».

29 січня 2020 р. ПАРЄ розглянула питання оскарження повноважень делегації рф, прийнявши Резолюцію 2320 (2020) «Оскарження незатверджених повноважень делегації російської федерації у Парламентській асамблеї Ради Європи по суті». І хоча за наслідками голосування повноваження парламентської делегації рф були затверджені в повному обсязі для роботи на сесії ПАРЄ 2020 р., проте при розгляді поправок були прийняті дві значущі для України, а саме: № 13 (щодо виконання рф рекомендацій, що містяться в резолюціях 1990 (2014), 2034 (2015) та 2063 (2015) та №19 (із зазначенням незмінної позиції ПАРЄ щодо Криму, як території, незаконно анексованої рф). Також документ містить низку вимог на адресу росії, зокрема повною мірою виконувати Мінські домовленості, стороною яких є російська федерація (виділена фраза була додана за пропозицією України, яку підтримала переважна більшість). Цей пункт викликав найбільше суперечок та супротиву, однак попри протести росіян даний пункт став частиною документу і був підтриманий членами ПАРЄ.

23 червня 2021 р. ПАРЄ ухвалила Резолюцію 2387 (2021) «Порушення прав людини, вчинені проти кримських татар у Криму». У тексті Резолюції Асамблея рішуче засуджує триваючу тимчасову окупацію частини території України - Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (далі - Крим) російською федерацією та підтверджує невизнання анексії Криму. Крім того, Асамблея засуджує всі спроби російської федерації узаконити спробу анексії Криму, засуджує серйозні порушення прав людини, скоєні по відношенню до кримських татар російською владою, включаючи вбивства та насильницькі зникнення тощо.

26 січня 2022 р. Асамблея розглянула питання оскарження повноважень делегації рф, прийнявши Резолюцію 2422 (2022) «Оскарження незатверджених повноважень делегації російської федерації у Парламентській асамблеї Ради Європи по суті». І хоча за наслідками голосування повноваження парламентської делегації рф були затверджені в повному обсязі для роботи на сесії ПАРЄ 2022 р., проте в резолюції є положення щодо виконання рф рекомендацій, які містяться в резолюціях 1633 (2008), 1647 (2009), 1683 (2009), 1990 (2014), 2034 (2015), 2063 (2015), 2132 (2016), 2292 (2019), 2320 (2020), 2363 (2021), 2375 (2021), 2423 (2022) та 2297 (2019), а також заклик негайно відвести свої війська з українських кордонів та зупинити військову ескалацію.

15 березня 2022 р. ПАРЄ ухвалила Висновок 300 (2022) «Наслідки агресії російської федерації проти України» в якому зазначено, що у зв'язку з серйозними порушеннями росією Статуту Ради Європи, Асамблея підтримує продовження процедури виключення рф з Ради Європи згідно зі статтею 8 Статуту. Зважаючи на несумісність зі статусом члена Ради Європи дії рф та невиконання нею своїх зобов'язань перед Радою Європи, Асамблея вважає, що рф більше не може бути членом Ради Європи. Тому Асамблея пропонує КМРЄ закликати росію негайно вийти з Ради Європи, а у разі її не виходу, прийняти рішення про припинення членства рф в Організації.

27 та 28 квітня 2022 р. під час Другої частини сесії 2022 року ПАРЄ було ухвалено дві резолюції (2433 (2022) і 2436 (2022)) та рекомендації (2228 (2022) і 2231 (2022)) на теми: «Наслідки продовження агресії російської федерації проти України: роль і відповідь Ради Європи» та «Агресія російської федерації проти України: забезпечення відповідальності за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права та інші міжнародні злочини».

Ключовими положеннями резолюцій та рекомендацій є:

- збільшення підтримки України з боку держав членів РЄ;
- припинення будь-яких поставок зброї, комплектуючих для російської військової промисловості та товарів подвійного призначення; і накладення санкцій на всі треті держави, які намагатимуться обійти ембарго;
- надання підтримки людям, які тікають з України через триваючу агресію рф, шляхом, зокрема, використання ресурсів, наданих через Інструмент технічної підтримки Європейського Союзу, для створення програм допомоги;

- надання підтримки прокурору МКС у розслідуваннях та переслідуванні підозрюваних у скоєнні військових злочинів, злочинів проти людяності та, можливо, геноциду;
- створення ad hoc міжнародного кримінального трибуналу зі штаб-квартирою у Страсбурзі, шляхом укладення багатостороннього міждержавного договору під егідою ООН, за підтримки РЄ, ЄС та інших міжнародних організацій, для розслідування та покарання за злочин агресії, скоєний політичним і військовим керівництвом рф;
- призначення Спеціального представника КМРС з питань наслідків агресії рф проти України.
- використання активів громадян рф, на яких накладено санкції, у зв'язку з агресією рф проти України, після їх остаточної конфіскації, для відшкодування будь-якої шкоди Україні та її громадянам внаслідок агресії.

22 червня 2022 р. Асамблея прийняла Резолюцію 2448 (2022) «Гуманітарні наслідки та внутрішня і зовнішня міграція у зв'язку з агресією російської федерації проти України». Основними положеннями резолюції є: заклик до держав-членів РЄ щодо посилення гуманітарної допомоги Україні та створення системи моніторингу та контролю її якості; необхідність розробки державами-членами планів дій з врегулювання гуманітарних криз у майбутньому; створення мережі неурядових організацій, яка під егідою Конференції Ради міжнародних неурядових організацій об'єднає архітекторів та інженерів з країн-членів Ради Європи, які могли б надати підтримку своїм українським колегам; заклик до держав-членів РЄ щодо необхідності забезпечення прав та потреб осіб з України, які перебувають на їх території (зокрема щодо житла, освіти, працевлаштування і т.д.)

23 червня 2022 р. Асамблея прийняла Резолюцію 2452 (2022) «Забезпечення відповідальності за збиття літака рейсу МН 17». В резолюції Асамблея підтримала позицію, згідно з якою «найпереконливішим сценарієм збиття літака рейсу МН17» є той, за яким літак був збитий російською ракетою «Бук», наданою військовим підрозділам, контрольованим рф. Асамблея заявила, що вражена «дезінформацією», яка була поширена російською владою стосовно збиття літака рейсу МН17 Malaysia Airlines, яка спричинила біль і страждання родичам і друзям загиблих. ПАРЕ також закликала Європейський суд з прав людини розглянути питання про надання пріоритету заявам найближчих родичів жертв аварії.

13 жовтня 2022 р. Парламентська асамблея одностайно ухвалила Резолюцію 2463 (2022) «Подальша ескалація агресії російської федерації проти України».

У прийнятому документі Парламентська асамблея, зокрема, закликала країни-члени Ради Європи прискорити створення Спеціального міжнародного трибуналу для покарання за злочин агресії проти України та всеохоплюючого міжнародного компенсаційного механізму з відшкодування збитків, завданих агресією, включаючи створення реєстру завданих збитків.

У контексті російської агресії та створеної нею загрози міжнародному миру й безпеці Асамблея закликала країни-члени Ради Європи провести 4-й саміт Ради Європи та надати пріоритетне місце у його порядку денному питанню відповідальності рф.

Асамблея також закликала держави-члени Ради Європи визнати нинішній російський режим терористичним та надати Україні необхідні засоби протиповітряної оборони

24 січня 2023 р. Парламентська асамблея ухвалила Рекомендацію 2245 (2023) «Саміт Ради Європи у Рейк'явіку: об'єднані навколо цінностей в умовах надзвичайних викликів».

Відповідно до ухваленої рекомендації ПАРЕ підтримала проведення 4-го саміту РЄ в Рейк'явіку 16-17 травня 2023 р. та рекомендувала Комітету міністрів РЄ підготувати Політичну декларацію та План дій для схвалення главами держав і урядів під час саміту. Зокрема, учасникам саміту пропонується:

- підтвердити непохитну підтримку суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України в її міжнародно-визнаних кордонах;
- засудити агресію рф проти України як серйозне порушення міжнародного права та загрозу міжнародному миру й безпеці;
- забезпечити всеохоплюючу відповідальність рф за агресію проти України, підтримавши та очоливши ініціативу зі створення спеціального міжнародного кримінального трибуналу для розслідування і притягнення до відповідальності за злочин агресії, скоєний

політичним і військовим керівництвом РФ, та забезпечивши провідну роль Ради Європи у його створенні та наданні нею конкретної експертної та технічної допомоги;

- підтримати роботу міжнародних судів, компетентних здійснювати розслідування і покарання за злочини геноциду, воєнні злочини, порушення міжнародного гуманітарного права та злочини проти людяності;

- створити всеохоплюючий міжнародний компенсаційний механізм, включаючи реєстр збитків, завданих агресором.

24 січня 2023 р. Парламентська асамблея ухвалила Резолюцію 2476 (2023) «Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом», в якій, зокрема, наголошується на потребі "створення спеціального міжнародного трибуналу для переслідування злочину агресії проти України, оскільки сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, є наслідком злочину військової агресії".

26 січня 2023 р. Парламентська асамблея одностайно ухвалила Резолюцію 2482 (2023): «Правові та правозахисні аспекти агресії російської федерації проти України».

У резолюції Асамблея рішуче підтримала створення спеціального міжнародного кримінального трибуналу для розслідування злочину агресії проти України і поширення юрисдикції трибуналу на агресію, розпочату РФ у лютому 2014 року, а також на роль і співучасть лідерів Білорусі в агресивній війні проти України. Також у резолюції міститься заклик до всіх країн та міжнародних організацій надати достатні людські та фінансові ресурси для забезпечення незалежності та ефективного оперативного функціонування зазначеного трибуналу. Допоки трибунал не буде створено Асамблея закликає держави-члени та РС підтримати й надати конкретну експертну та технічну допомогу процесу створення Тимчасової міжнародної прокуратури для розслідування злочину агресії, у тісній співпраці з Генеральною прокуратурою України.

Асамблея закликала всі держави-члени РС створити міжнародний механізм компенсації, включаючи міжнародний реєстр збитків, у співпраці з українською владою.

У резолюції міститься заклик до членів РБ ООН розглянути можливість винесення на голосування та не перешкоджати прийняттю резолюції РБ щодо передачі ситуації в Україні на розгляд Прокурора МКС відповідно до Глави VII Статуту ООН, а ГА ООН - підтримати та схвалити створення спеціального міжнародного кримінального трибуналу та міжнародного компенсаційного механізму. Також Асамблея підтримує всі зусилля та дискусії щодо реформування, підвищення ефективності та розблокування ситуації в ООН, включаючи заклик звернутися до Міжнародного Суду ООН за консультативним висновком щодо потенційних обмежень права вето.

27 квітня 2023 р. Парламентська асамблея одностайно ухвалила Резолюцію 2495 (2023) «Депортації та насильницькі переміщення українських дітей та інших цивільних осіб до російської федерації або на тимчасово окуповані території України: створення умов для їхнього безпечного повернення, припинення цих злочинів та покарання винних».

У резолюції наголошено, що насильницьке переміщення дітей з однієї групи в іншу з наміром знищити повністю або частково національну, етнічну, расову або релігійну групу вважається злочином геноциду відповідно до пункту (e) статті 2 Конвенції про геноцид 1948 року, що збігається з задокументованими доказами депортації та насильницького переміщення українських дітей в російську федерацію або на території, що тимчасово перебувають під російською окупацією.

У рекомендації Асамблея підкреслює що репатріація дітей, їхня реабілітація та створення умов для возз'єднання сімей задля збереження ідентичності дітей України має стати пріоритетом для держав-членів Ради Європи. Асамблея вітає ініціативи Комітету міністрів щодо встановлення відповідальності за агресію російської федерації проти України, притягнення до відповідальності всіх винних у депортаціях та примусових переміщеннях, а також забезпечення правосуддя для жертв, зокрема через створення реєстру для фіксації та документування заяв і доказів про шкоду, втрати або поранення в результаті російської агресії проти України. Крім того, Асамблея підтримує рекомендації Комісара Ради Європи з прав людини щодо невідкладного пошуку та впровадження конкретних рішень і механізмів, які б

дозволили всім дітям, переміщеним з України до росії та на тимчасово окуповані росією території, возз'єднатися зі своїми сім'ями, зокрема шляхом ідентифікації та реєстрації несупроводжуваних і розлучених з батьками українських дітей та сприяння процедурам розшуку та возз'єднання сімей.

22 червня 2023 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 2506 (2023) «Політичні наслідки агресії російської федерації проти України».

Основні положення прийнятої резолюції:

- Відповідальність: Асамблея закликає якомога більшу кількість держав приєднатися до Реєстру збитків, завданих російською агресією проти України. Асамблея закликає створити міжнародний механізм компенсації, використовуючи конфісковані активи РФ для негайного відшкодування збитків, завданих Україні війною, та закликає до якнайшвидшого створення Спеціального трибуналу за злочин агресії проти України. Асамблея визнає відповідальність російських приватних військових угруповань і закликає визнати "Групу Вагнера" та "Гвардію Кадирова" терористичними організаціями.

- Підтримка України: Асамблея заохочує подальшу європейську інтеграцію України та закликає держави-члени Ради Європи, які є членами НАТО, підтримати членство України в НАТО. Асамблея закликає держави-члени сприяти збільшенню капіталу Банку розвитку Ради Європи для забезпечення сталої підтримки України та держав, що приймають українців. Крім того, Асамблея закликає до широкомасштабної міжнародної підтримки Плану дій для України "Стійкість, відновлення та реконструкція" на 2023-2026 роки для забезпечення довгострокової демократичної стійкості України.

- Санкції: Асамблея виступає за застосування та посилення санкцій проти росії та тих, хто підтримує її агресію, включаючи посилені заходи стримування, вторинні санкції та відмову від підтримки угод про вільну торгівлю з країнами, які можуть допомагати росії. Крім того, Асамблея закликає до запровадження повномасштабних політичних та економічних санкцій проти іранського режиму.

- Протидія уникненню санкцій: Асамблея окреслює низку заходів для вирішення проблеми уникнення санкцій, які включають створення стратегічної європейської економічної автономії від російської нафти і газу, розширення списку цільових фізичних та юридичних осіб, створення публічних реєстрів компаній, що працюють на російські інтереси та залучені до уникнення санкцій, запровадження кримінальної відповідальності за навмисне ухилення від санкцій, а також створення загальноєвропейського органу для розслідування та судового переслідування за ухилення від санкцій.

- Дипломатична ізоляція: Резолюція закликає до дипломатичних зусиль з метою міжнародної ізоляції росії та білорусі, позбавлення їх підтримки та протидії поширюваним ними неправдивим наративам.

22 червня 2023 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 2507 (2023) «Збройна агресія проти України - Участь російських та білоруських спортсменів в Олімпійських та Паралімпійських іграх 2024 року в Парижі?»

Основні положення прийнятої резолюції:

- Асамблея рішуче закликає національних представників МОК, національні та міжнародні спортивні федерації висловити свою незгоду з пропозицією МОК допустити російських і білоруських спортсменів до участі в майбутніх Олімпійських і Паралімпійських іграх у Парижі;

- Асамблея закликає МОК та його спортивні органи дотримуватися позиції, висловленої у 2022 році, і заборонити участь російських та білоруських спортсменів у паризьких Олімпійських та Паралімпійських іграх, а також у всіх інших великих спортивних заходах доти, доки триває збройна агресія. Така заборона може лише посилити та сприяти подальшому просуванню гідних цілей миру та рівності, які втілюються олімпійським рухом та спортом загалом, а не послаблює незалежність і цінності спорту;

- Асамблея підкреслила, що зусилля, докладені МОК для встановлення набору прийнятних критеріїв, що дозволяють участь російських і білоруських спортсменів з нейтральним статусом, індивідуальних учасників Олімпійських і Паралімпійських ігор в

Парижі, не можуть забезпечити необхідних гарантій і не відповідатимуть цінностям людської гідності та миру, як це закріплено в Олімпійській хартії.

12 жовтня 2023 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 2515 та Рекомендацію 2259 «Роль Ради Європи у запобіганні конфліктам, відновленні довіри до міжнародних інституцій та сприянні глобальному миру».

У резолюції Асамблеї містяться заклики до держав-членів:

- Зміцнювати верховенство права, права людини та демократичну безпеку.
  - Брати участь у продуктивних діалогах про стан демократії в Європі.
  - Надавати пріоритет дипломатії, механізмам раннього попередження та мирному вирішенню спорів.
  - Співпрацювати з такими організаціями, як Венеціанська комісія, та інвестувати в комплексні підходи до безпеки.
  - Вирішувати такі проблеми, як енергетична залежність, зміна клімату та подолання соціально-економічної нерівності.
  - Виступати за багатосторонність, засновану на правилах.
  - Підтримувати роль Ради Європи у захисті прав людини, демократії та верховенства права.
  - Виділити необхідні ресурси для забезпечення фінансової стійкості Ради Європи та розширення її роботи над заходами зі зміцнення довіри.
  - Сприяти всім зусиллям, спрямованим на забезпечення відповідальності за порушення міжнародного права шляхом визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду, зняття всіх юрисдикційних обмежень для переслідування злочину агресії та, за необхідності, для забезпечення повної відповідальності, створення спеціальних трибуналів з вузько визначеною юрисдикцією, таких як спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України.
  - Заохочувати участь Ради Європи, у разі необхідності, у відповідних консультаціях і переговорах, а також надання конкретної експертної та технічної підтримки процесу створення спеціального трибуналу для розслідування злочину агресії проти України.
  - підтримати створення комплексного механізму компенсації, як це передбачено Ризькою декларацією від 11 вересня 2023 року, включаючи розвиток вже створеного Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України, та міжнародної комісії з розгляду заяв щодо відшкодування збитків.
- Асамблея зобов'язується:
- Використовувати парламентську дипломатію для розрядки напруженості.
  - Посилити ініціативи з врегулювання конфліктів і зосередитися на викликах, пов'язаних з демократією, правами людини та верховенством права.
  - Посилити співпрацю з міжнародними організаціями, такими як Європейський Парламент, ОБСЄ та НАТО.

У рекомендації Парламентська асамблея зазначає, що Рада Європи повинна розробити додаткові інструменти для сприяння демократичній безпеці. Хоча національна оборона прямо виключена зі сфери відповідальності Ради Європи, Організація відіграє вирішальну роль у зміцненні демократичної безпеки.

Асамблея зазначає, що агресія російської федерації проти України є останнім і одним з найбільш екстремальних прикладів обмеженої ефективності нинішніх механізмів Ради Європи, коли йдеться про гарантування безпеки як основної передумови захисту демократії, прав людини та верховенства права.

У світлі вищезазначеного, Асамблея пропонує Комітету міністрів розглянути можливість розробки спільної політики демократичної безпеки, спрямованої на посилення ролі та впливу Ради Європи у сфері демократичної безпеки та запобігання конфліктам, а також на створення передумов для довготривалого миру. Ця політика має бути розроблена та впроваджена в рамках правового та політичного мандату Ради Європи, у взаємодоповненні з діяльністю інших міжнародних організацій, компетентних у цій сфері, і, зокрема, має

вирішувати питання вдосконалення процесу прийняття рішень керівними органами Організації Об'єднаних Націй, посилення відповідальності за злочини відповідно до міжнародного права та забезпечення виконання обов'язку відшкодування збитків за міжнародно-протиправні діяння.

12 жовтня 2023 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 2516 «Забезпечення справедливого миру в Україні та тривалої безпеки в Європі», яка однозначно засуджує триваючу агресивну війну російської федерації проти України та порушення нею міжнародного права, гуманітарного права та прав людини. Резолюція підкреслює необхідність всеосяжного, справедливого і тривалого миру в Україні для забезпечення сталої безпеки в Європі.

Ключові положення резолюції включають:

- Визнання Голодомору геноцидом Українського народу. Асамблея визнала Великий голод, відомий як Голодомор, актом геноциду, спрямованим на знищення української нації, мови та культури, і закликала парламенти держав-членів Ради Європи та інші парламенти ухвалити резолюції про вшанування пам'яті жертв Голодомору та визнання його геноцидом.

- Підтримка Формули миру Президента Зеленського:

Асамблея повністю підтримує Формулу миру Президента Зеленського, яка є всеосяжною пропозицією для досягнення тривалого миру в Україні. Мирні переговори, на думку Асамблеї, можуть відбутися лише на умовах, викладених Україною, і лише після виведення російських військ та військової техніки з української території.

- Питання жертв насильницьких зникнень. Асамблея, висловлюючи солідарність з жертвами насильницьких зникнень, закликає до:

- складання російською федерацією списку осіб, затриманих в результаті агресії, для передачі ООН, Україні або третій країні, яка забезпечить їх повернення в Україну.

- негайного та безумовного звільнення цих жертв, ліквідації фільтраційних таборів та покарання винних.

- Асамблея закликала парламенти брати активну участь у парламентському вимірі Міжнародної кримської платформи, включаючи участь у її майбутньому Другому парламентському саміті, який відбудеться у Празі, Чеська Республіка, 23-24 жовтня 2023 року.

13 жовтня 2023 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 2519 «Вивчення легітимності та законності відмови *ad hominem* від обмеження терміну повноважень для чинного президента Російської Федерації», в якій зазначено, що переважна влада президента рф, у поєднанні з відсутністю будь-яких систем стримувань і противаг, таких як сильний парламент, незалежна судова система, вільні ЗМІ та активне громадянське суспільство, перетворили рф на де-факто диктатуру. Окрім того, ПАРЕ закликала держави-члени Ради Європи визнати путіна нелегітимним після завершення нинішнього президентського терміну.

25 січня 2024 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 2529 та Рекомендацію 2265 "Становище дітей України", зосереджені на питанні українських дітей, які постраждали від повномасштабної агресивної війни, розв'язаної російською федерацією проти України. Ключові моменти документів включають:

- Рішуче засудження агресії та порушень прав дитини: Асамблея рішуче засуджує агресивну війну росії та масові порушення прав українських дітей, підкреслюючи, що діти ніколи не повинні використовуватися як інструменти війни або трофеї.

- Наголос на правах і потребах дітей: Асамблея наголошує на важливості прав українських дітей на освіту та охорону здоров'я, включно з підтримкою психічного здоров'я, а також на збереження їхніх культурних і мовних зв'язків.

- Визнання зусиль з підтримки дітей: Асамблея визнає зусилля європейських країн у прийомі українських дітей та ініціативи України, такі як план дій "Bring Kids Back UA", спрямовані на повернення депортованих дітей.

- Глибоке занепокоєння щодо примусово переміщених дітей: Асамблея висловлює глибоке занепокоєння долею дітей, примусово переміщених на підконтрольні росії території, визначаючи ці дії як потенційні воєнні злочини та геноцид.

- Терміновий заклик до дій: Асамблея закликає росію та білорусь негайно припинити депортацію та примусове переміщення дітей і закликає до міжнародної співпраці у розшуку, репатріації та реінтеграції цих дітей, а також у запровадженні санкцій проти відповідальних осіб.

- Рекомендації щодо посилення співпраці та підтримки: Асамблея рекомендує: призначити Спеціального доповідача з питань становища та повернення українських дітей, депортованих та насильно переміщених російською федерацією та білоруссю; створити реєстр осіб, внесених до санкційних списків держав-членів Ради Європи, а також до санкційного списку ЄС у зв'язку з причетністю до депортації, насильницького переміщення, необгрунтованої затримки репатріації українських дітей, а також до незаконного усиновлення (удочеріння) чи встановлення опіки (піклування) над українськими дітьми; та приділити особливу увагу освітнім, медичним та соціальним потребам українських дітей.

16 квітня 2024 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 2539 та Рекомендацію 2271 «Підтримка відновлення України».

В резолюції, Асамблея зокрема:

- закликає держави-члени Ради Європи та держави, що не є членами Ради Європи, приєднатися до Реєстру збитків, якщо вони ще не зробили цього;

- закликає до створення міжнародного компенсаційного механізму під егідою Ради Європи для всебічного відшкодування збитків, завданих фізичним та юридичним особам, а також державі Українавнаслідок незаконних дій російської федерації з її вторгненням в Україну;

- наполегливо закликає держави-члени Ради Європи та держави, що не є членами Ради Європи, які володіють російськими державними активами, активно співпрацювати у якнайшвидшій передачі цих активів створеному міжнародному механізму компенсації, підтримує зусилля Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки і закликає їх та Велику сімку без зволікань вжити всіх необхідних заходів для забезпечення того, щоб усі активи російської федерації, які перебувають у їхньому розпорядженні, були надані для відновлення та відбудови України;

- наполягає на тому, що відбудувувати Україну потрібно негайно, не чекаючи закінчення агресії, тому закликає до створення міжнародного трастового фонду з чітким терміном реалізації цього механізму, куди будуть депоновані всі російські державні активи, що перебувають під юрисдикцією держав-членів та не членів Ради Європи, забезпечуючи прозорість, підзвітність та справедливість у розподілі коштів, які мають бути використані для виплати компенсацій Україні та фізичним і юридичним особам, що постраждали від російської агресії в Україні;

- закликає до створення неупередженої та ефективної міжнародної комісії з розгляду заяв на відшкодування, що діятиме відповідно до визнаних судових норм, для розгляду позовів, поданих Україною, постраждалими суб'єктами, а також фізичними та юридичними особами, які вимагають відшкодування збитків, завданих агресією російської федерації;

- підтримує застосування контрзаходів, визначених в рамках міжнародного права, з метою спонукання російської федерації до дотримання її міжнародно-правових зобов'язань та відповідальності;

- заохочує спільні зусилля держав-членів, міжнародних організацій та всіх відповідних зацікавлених сторін з метою прискорення процесу відновлення та забезпечення всеосяжної компенсації за багатогранні збитки, завдані агресивною війною російської федерації, в тому числі шляхом розгляду інших додаткових або альтернативних пропозицій, таких як конфіскація приватних активів після винесення кримінального вироку за порушення санкцій, запровадження податку на непередбачувані доходи на відсотки або прибутки, отримані від заморожених російських державних активів, або використання цих активів в якості застави для кредитів, наданих Україні;

- закликає держави-члени, міжнародні організації та всі відповідні зацікавлені сторони продовжувати працювати над розширенням списку підсанкційних осіб та компаній, які прямо чи опосередковано пов'язані з російською оборонною промисловістю, зокрема металургійною та іншими видами важкої промисловості, а також тих, хто сприяє розвитку російського військово-промислового комплексу;

В рекомендації, Асамблея закликає Комітет міністрів:

- продовжити роботу над створенням міжнародного компенсаційного механізму під егідою Ради Європи з метою всебічного відшкодування збитків, завданих відповідним фізичним та юридичним особам, а також державі Україна внаслідок незаконних дій російської федерації під час її вторгнення в Україну;
- створити міжнародний трастовий фонд, куди будуть депоновані всі заарештовані російські державні активи, забезпечивши прозорість, підзвітність та справедливість у розподілі коштів, які мають бути використані для компенсації Україні та фізичним чи юридичним особам, що постраждали від російської агресії в Україні, а також для допомоги Україні у відновленні та реконструкції;
- схвалити створення під егідою Ради Європи міжнародної комісії з розгляду заяв про відшкодування збитків, внесених до Реєстру збитків для України;
- розглянути можливість включення до сфери дії майбутнього міжнародного механізму компенсації, після його створення, шкоди, заподіяної міжнародно-протиправними діями російської федерації, вчиненими в Автономній Республіці Крим, місті Севастополі та тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей до 24 лютого 2022 року, тією мірою, якою вони були спричинені агресією проти України, розпочатою у 2014 році, зокрема, у зв'язку з порушеннями міжнародного права, підтвердженими міжнародними судовими органами, такими як Європейський суд з прав людини.

17 квітня 2024 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла резолюції, які засуджують тоталітарний путінський режим в росії: 2540 (2024) «Смерть Олексія Навального і необхідність протистояти тоталітарному режиму в. путіна та його війні з демократією», 2541 (2024) «Свавільне затримання Володимира Кара-Мурзи та систематичне переслідування антивоєнних протестувальників у російській федерації та білорусі» та 2542 (2024) «Санкції проти осіб зі «списку Кара-Мурзи».

Основні положення Резолюції 2540 (2024):

- Резолюція засуджує дії росії в Україні з 2014 року, включаючи анексію Криму та частин Донецької і Луганської областей, а також повномасштабне вторгнення у 2022 році, фактично визнаючи, що тоталітарний режим росії веде війну з демократією.
- Окрема увага зосереджена на поведженні росії з українськими політичними в'язнями та військовополоненими, засуджується широке застосування тортур та інших форм жорстокого поводження.
- Асамблея закликає негайно надати Україні зброю та боєприпаси для ефективною відсічі російським окупантам.
- Асамблея закликає до посилення санкцій проти росії, щоб перешкодити її військовим зусиллям і покарати тих, хто причетний до порушень прав людини і придушення демократії.
- Асамблея виступає за включення до міжнародних санкційних списків осіб, відповідальних за переслідування і смерть Навального.
- Асамблея пропонує використовувати інструменти, призначені для боротьби з організованою злочинністю, для розслідування і руйнування фінансових мереж, що підтримують режим путіна.
- Асамблея підтверджує, що російські нафтопереробні заводи можуть вважатися законними цілями відповідно до міжнародного гуманітарного права.
- Асамблея заохочує застосування законів типу Магнітського та ширшу міжнародну співпрацю для забезпечення дотримання санкцій та підзвітності.

- Асамблея підтверджує, що президентство путіна не є легітимним після недемократичних виборів.
- Асамблея критикує підтримку російською православною церквою війни в Україні та використання ідеології "русского мира" для виправдання агресії та підризу демократії.

Основні положення Резолюції 2541 (2024):

- Резолюція засуджує жорстокі придушення свобод у росії та білорусі, особливо наголошуючи на свавільному ув'язненні Володимира Кара-Мурзи, який був ув'язнений за звинуваченнями, в тому числі у поширенні неправдивої інформації про дії російських військових в Україні.
- Асамблея відзначає швидке запровадження жорстких законодавчих змін у росії після березня 2022 року, спрямованих на придушення критики її війни проти України, що призвело до значного збільшення кількості політичних в'язнів та затримань за антивоєнну діяльність.
- Резолюція звертає увагу на погіршення стану здоров'я Кара-Мурзи через попередні отруєння та відсутність медичної допомоги під час його утримання під вартою. Це занепокоєння поширюється і на інших політичних в'язнів, яких утримують в одиночних камерах і нелюдських умовах.
- Резолюція закликає російську федерацію і білорусь припинити переслідування антивоєнних активістів, скасувати репресивні закони і забезпечити гуманне ставлення до затриманих. Вона також закликає до негайного звільнення затриманих за антивоєнну позицію, особливо наголошуючи на справі Володимира Кара-Мурзи.
- Резолюція закликає до міжнародної солідарності з російським і білоруським антивоєнними рухами, пропонуючи підтримку через засоби масової інформації, академічні дослідження і правову допомогу. Резолюція також виступає за забезпечення безпечного і стабільного доступу до інтернету для росіян за допомогою безкоштовних VPN і підтримку незалежних ЗМІ.
- Надаються рекомендації щодо підтримки росіян і білорусів, які втікають від репресій, включаючи сприяння їх законному в'їзду, перебуванню і захисту в інших країнах, а також забезпечення того, щоб вони не були екстрадовані назад до своїх країн.
- Асамблея закликає до застосування обмежувальних заходів проти осіб, причетних до політичного переслідування антивоєнних активістів у росії та білорусі.

Основні положення Резолюції 2542 (2024):

- Асамблея визнає жорстоке поводження з Володимиром Кара-Мурзою та суворий вирок (25 років ув'язнення) через його критику агресивної війни росії проти України. Його вирок підкреслюється як надзвичайно суворий, що розглядається як помста за підтримку "законів Магнітського".
- У резолюції згадується застосування "законів Магнітського", які дозволяють запроваджувати цільові санкції проти тих, хто порушує права людини. У ній зазначається, що ці закони є ключовим елементом зовнішньої політики різних країн, спрямованим на притягнення винних до відповідальності, особливо коли вони користуються безкарністю в своїх країнах.
- Спеціальний список, відомий як "список Кара-Мурзи", включає імена осіб (поліцейських, співробітників в'язниць, прокурорів, суддів), безпосередньо причетних до переслідування Кара-Мурзи. Резолюція закликає включити цих осіб до існуючих і майбутніх санкцій.
- Резолюція підкреслює терміновість дій щодо ситуації Кара-Мурзи, посиляючись на смерть Олексія Навального, іншого російського опозиціонера, який також постраждав від отруєння і суворого ув'язнення.
- Міжнародні санкції та дії:
  - Асамблея закликає країни, які ще не прийняли закони типу Магнітського, зробити це і закликає включити осіб зі списку Кара-Мурзи до міжнародних санкцій.

- Асамблея закликає включити Кара-Мурзу до будь-яких переговорів з росією щодо обміну в'язнями, беручи до уваги його подвійне громадянство з Великою Британією, що може полегшити такий обмін.

- Асамблея закликає до негайного звільнення Володимира Кара-Мурзи, а до того часу - до покращення умов його утримання з метою збереження його здоров'я та життя.

26 червня ПАРЄ одноголосно ухвалила резолюцію 2556 (2024) та рекомендацію 2279 (2024) "Правові та правозахисні аспекти агресії Російської Федерації проти України", яка засуджує незаконну агресію Росії проти України, підтверджує підтримку територіальної цілісності України та закликає до запровадження системи відповідальності за всі порушення міжнародного права. В резолюції, Асамблея зокрема:

- Підтримує створення міжнародного механізму компенсації для відшкодування збитків, завданих агресією РФ починаючи з лютого 2014 року. Цей механізм також має покривати збитки, завдані приватними військовими та охоронними компаніями або воєнізованими групами та маріонетками, які брали участь в агресії проти України від імені Російської Федерації.

- Вважає, що створення спеціального трибуналу шляхом укладення угоди між Радою Європи та Україною, яка може бути підтримана розширеною частковою угодою, відкритою для держав, що не є членами Ради Європи, та інших міжнародних організацій це найкращий можливий варіант з точки зору правової бази та політичної легітимності. На думку Асамблеї, це відповідало би мандату Ради Європи, як це відображено в її Статуті та пріоритетах, визначених на саміті в Рейк'явіку.

- Високо оцінює пропозицію Нідерландів щодо розміщення трибуналу на своїй території та окреслює його основні характеристики, включаючи юрисдикцію щодо агресії з 2014 року, включення співучасті білоруських лідерів, узгодження з визначенням агресії у Статуті МКС, дискреційні повноваження суддів щодо особистого імунітету, права на справедливий судовий розгляд, можливість заочного розгляду справ, а також співпрацю з МКС та іншими державами.

- Закликає держави-члени, а також інші держави розглянути можливість визнання Російської Федерації державою-спонсором тероризму.

- Підтримує Перший мирний саміт для України, що відбувся в Бюргенштоці (Швейцарія) 15-16 червня 2024 року та зауважує що будь-який мирний процес має ґрунтуватися на принципах справедливого і тривалого миру, як це викладено у Формулі миру Президента Зеленського, якій Асамблея та глави держав і урядів вже висловили підтримку.

- Вважає, що арешт і перепрофілювання російських державних активів, які наразі заморожені державами-членами Ради Європи та державами, що не є її членами, становили б законний контрзахід відповідно до міжнародного права щодо агресії Російської Федерації проти України, яка є явним порушенням зобов'язання *erga omnes*; вітає той факт, що деякі держави, в тому числі нещодавно Сполучені Штати, вже прийняли законодавство, яке дозволяє вживати такі заходи на користь України на основі контрзаходів; наполегливо закликає держави-члени та будь-які інші держави вжити аналогічних заходів на національному рівні з метою передачі цих активів до майбутнього міжнародного компенсаційного фонду.

- Закликає держави-члени та спостерігачів, а також Європейський Союз та Групу G7 створити Реєстр осіб, які допомагають Російській Федерації ухилятися від обмежувальних заходів або обходити їх.

В рекомендації, Асамблея закликає Комітет міністрів:

- Забезпечити, щоб Рада Європи продовжувала надавати експертну та технічну підтримку у створенні та функціонуванні спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України, у тому числі шляхом участі Генерального секретаря у консультаціях в рамках Core Group щодо можливого проекту Угоди між Радою Європи та Урядом України про створення спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України;

- взяти до уваги результати цих консультацій та будь-які пропозиції, які можуть бути внесені Генеральним секретарем, та працювати над якнайшвидшим створенням

спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України, у тому числі, за необхідності, шляхом укладення угоди між Радою Європи та Урядом України;

- Продовжити роботу над створенням міжнародного механізму компенсації за всю шкоду, заподіяну російською агресією, включаючи міжнародну комісію з розгляду претензій та компенсаційний фонд, у співпраці з усіма відповідними міжнародними партнерами та Україною.

26 червня ПАРЄ одноголосно ухвалила резолюцію 2558 (2024) та рекомендацію 2280 (2024) "Протидія стиранню культурної ідентичності під час війни та миру", що засуджує русифікацію на окупованих територіях та закликає до збереження культурної спадщини України. В резолюції, Асамблея зокрема:

- Засуджує систематичну державну політику русифікації, що здійснюється Російською Федерацією на окупованих територіях України, включаючи заперечення особливої української культурної ідентичності, мови, літератури та історії.

- Констатує, що навмисне знищення культурної спадщини та стирання культурної ідентичності в Україні є воєнними злочинами, злочинами проти людяності та свідчать про конкретний геноцидний намір знищити українську національну ідентичність.

- Закликає держави-члени ратифікувати відповідні конвенції Ради Європи про захист культурної спадщини та переглянути та посилити міжнародну правову базу для створення більш надійних механізмів захисту матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, посилити санкції за свавільне військове руйнування культурної спадщини та забезпечити повне відшкодування збитків Україні.

- Закликає держави-члени надати Україні належну підтримку у вигляді стратегій подолання наслідків конфлікту, постконфліктної реконструкції, відновлення та миробудівництва для реалізації всеохоплюючої стратегії протидії політиці Російської Федерації, спрямованої на стирання культурної ідентичності

В рекомендації, Асамблея закликає Комітет міністрів:

- Розглянути пропозиції щодо дій, викладених в резолюції, та інтегрувати цільові кроки до Плану дій Ради Європи для України.

- Зауважити важливість розробки проектів, спрямованих на допомогу білоруській діаспорі у збереженні своєї ідентичності та мови через культурну діяльність та культурний обмін.

- посилити та закріпити визнання культурних чисток або знищення, умисного або систематичного руйнування культурної спадщини та розграбування культурних цінностей порушеннями прав людини, злочинами проти людяності та/або воєнними злочинами з метою їх переслідування та протидії таким незаконним діям, а також визначити роль політики культурного знищення як одного з невід'ємних елементів наміру знищити національну або будь-яку іншу групу, що перебуває під захистом, при вчиненні злочину геноциду, створити більш надійні механізми захисту культурної спадщини, а також запровадити стримуючі санкції та забезпечити відшкодування збитків.

26 червня ПАРЄ більшістю голосів ухвалила резолюцію 2557 "Роль санкцій у протидії агресивній війні Російської Федерації проти України", яка наголошує на необхідності посилення санкцій проти Росії, Білорусі та Ірану для припинення агресії та забезпечення відповідальності за порушення. В резолюції, Асамблея зокрема:

- Схвалює створення Реєстру збитків, завданих агресією Росії, та підкреслює необхідність включення до нього всіх збитків, завданих тимчасово окупованим територіям.

- Підтримує санкції проти Росії та ключових фігур режиму Путіна; Закликає всі держави прийняти закони типу "закону Магнітського" для боротьби з безкарністю та оголосити російський режим терористичним.

- Закликає розширити та посилити санкції, включаючи: заборону на доступ до транспортних вузлів і фінансової допомоги перевізникам, які постачають матеріали для війни; заборону на доступ до міжнародної платіжної системи SWIFT для російських і білоруських

банків; розширення списку санкцій осіб, відповідальних за переслідування і знищення українських міст.

- Підтримує використання заморожених російських активів для відновлення України.
- Шкодує про рішення МОК дозволити участь російських і білоруських спортсменів в Олімпійських іграх 2024 року як нейтральних атлетів.
- Підтримує ініціативи Ради Європи щодо санкцій, включаючи роботу SANDI та MONEYVAL.

27 червня ПАРЄ одноголосно ухвалила резолюцію 2562 (2024) "Невідкладний заклик до Європи та її партнерів: розроблення коротко - та довгострокових рішень щодо політики по відношенню до переміщених осіб з України та їхньої підтримки", яка закликає європейські держави продовжити термін дії тимчасового захисту для українців, надавати гуманітарну допомогу внутрішньо переміщеним особам, підтримувати інтеграцію українських дітей у європейську систему освіти та зберігати українську культурну спадщину серед переміщених осіб. В резолюції, Асамблея зокрема:

- Підтверджує свою готовність допомогти Україні створити всі необхідні умови для того, щоб переміщені особи могли почуватися в безпеці, та допомогти їм повернутися додому для відбудови України, щоб вона могла захищати цінності, що поділяються всіма державами-членами Ради Європи.
- Закликає до негайного звільнення українських військовополонених і засуджує незаконні судові процеси та страти російськими силами.
- Підкреслює важливість встановлення місцезнаходження зниклих осіб.
- Рекомендує надання українським літнім людям соціальної допомоги та визнання їхнього статусу пенсіонерів у приймаючих країнах.
- Пропонує створення культурних центрів і сприяння мовним та культурним зв'язкам для підготовки до майбутнього повернення в Україну.
- Підтримує продовження дії Директиви ЄС про тимчасовий захист для українців та пошук довгострокових рішень для проживання переміщених осіб; підтверджує право осіб під тимчасовим захистом подавати заяву на отримання притулку та пропонує надавати постійне проживання після трьох років перебування.
- Вимагає надання фінансової допомоги, доступу до соціального житла та підтримки ВПО, які бажають розпочати бізнес, вітаючи вступ України до Банку розвитку Ради Європи.
- Підкреслює важливість підтримки оборони та стійкості України, що сприяє загальній силі та безпеці Європи.

2 жовтня ПАРЄ одноголосно ухвалила резолюцію 2573 (2024) та рекомендацію 2285 (2024) «Зниклі безвісти, військовополонені та цивільні у полоні внаслідок агресивної війни Російської Федерації проти України». В резолюції, зокрема, наголошується на необхідності негайного звільнення всіх українських військовополонених та цивільних осіб, що незаконно утримуються Російською Федерацією та на тимчасово окупованих територіях України.

Асамблея висловила глибоку стурбованість у зв'язку з систематичними порушеннями міжнародного гуманітарного права та прав людини стосовно українських військовополонених та цивільних полонених. У резолюції підкреслюється, що російська влада відмовляє у доступі до затриманих представникам міжнародних організацій, зокрема Міжнародного комітету Червоного Хреста, а також відмовляється надавати інформацію про місце перебування та стан здоров'я затриманих.

Асамблея закликала Російську Федерацію негайно забезпечити дотримання міжнародного гуманітарного права, надати безперешкодний доступ міжнародним організаціям до всіх місць утримання українських військовополонених та цивільних осіб, а також звільнити всіх незаконно утримуваних.

У резолюції наголошується на численних фактах застосування тортур, жорстокого поводження та незаконного переслідування українських громадян. Асамблея закликала держави-члени Ради Європи використовувати принцип універсальної юрисдикції для

розслідування та притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні воєнних злочинів та порушеннях прав людини.

Також Асамблея підкреслила важливість надання підтримки та реабілітації звільненим військовополоненим та цивільним особам, а також продовження міжнародного тиску на Російську Федерацію з метою забезпечення дотримання норм міжнародного права та звільнення всіх затриманих.

3 жовтня ПАРЄ одногосно ухвалила резолюцію 2575 (2024) «Вшанування 90-х роковин Голодомору – Україні знову загрожує геноцид», в якій наголошується на необхідності розгляду сучасної війни агресії російської федерації проти України в контексті попередніх спроб знищення української нації, зокрема Голодомору, 90-ті роковини якого відзначили у листопаді 2023 року.

Асамблея висловила глибоку стурбованість у зв'язку з новою загрозою геноциду, що постала перед Україною внаслідок повномасштабної війни російської федерації. У резолюції наголошується, що російська пропаганда та її дії на тимчасово окупованих територіях України демонструють прагнення знищити українську державність та ідентичність. Воєнні злочини, включаючи масові вбивства в Бучі та Ірпені, руйнування Маріуполя та інших міст, а також депортація українських дітей до росії та білорусі, є елементами геноциду.

Асамблея підтвердила офіційне визнання Голодомору актом геноциду проти українського народу та закликала національні парламенти зробити те саме. Також вона закликала всі уряди надати максимальну допомогу Україні в боротьбі з нинішньою геноцидною агресією та притягнути винних у воєнних злочинах до відповідальності. Усі держави, що підписали Конвенцію про геноцид, мають юридичний обов'язок запобігати і карати за акти геноциду, і до цієї відповідальності повинні бути залучені відповідні органи ООН.

Асамблея закликала Міжнародний кримінальний суд розглянути заяви щодо геноциду українського народу, зокрема, в контексті депортації українських дітей.

Жовтень 2024
України

МЗС